

Værd at vide

Om den styrkede pædagogiske læreplan

Indhold

Hvad skal vi med en pædagogisk læreplan?	3
De pædagogiske læreplaners succes	4
De pædagogiske læreplaner trængte til et eftersyn	4
En ny styrket pædagogisk læreplan	5
Hvad er det nye i den styrkede pædagogiske læreplan?	6
Eksempler på mål for læringsmiljøet	7
Hvad er det nye i dagtilbudsloven?	8
Kort fortalt	10
Afrunding	14

Politisk ansvarlig: Mogens Bech Madsen
Redaktion: Birgit Stechmann og Maia Lindstrøm
Forfatter: Ida Elbæk **Illustration:** Lilian Brøgger
Produktion: Grafisk Team/JA og FOAs trykkeri

Hvad skal vi med en pædagogisk læreplan?

Alle dagtilbud i Danmark skal udarbejde en pædagogisk læreplan. Det er i virkeligheden ikke en plan, men snarere dagtilbuddets beskrivelse af, **hvordan** man som personale vil arbejde på at sikre en konstant udvikling af det pædagogiske arbejde i dagtilbuddet.

Selve loven om den pædagogiske læreplan beskriver, **hvad** der skal arbejdes med i dagtilbuddene. Fordi alle børn i danske dagtilbud skal møde de samme grundværdier og sikres den samme brede vifte af erfaringer og oplevelser i et udviklende fællesskab.

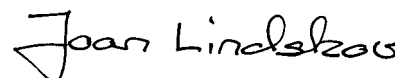
Der er også en forventning om, at arbejdet med den pædagogiske læreplan bruges til at udvikle det pædagogiske personales faglighed og den pædagogiske praksis. Der er med andre ord et ønske om, at det pædagogiske personale indtager en mere og mere undersøgende holdning til egen praksis. Det pædagogiske personale skal overveje, om de gør det, de siger. Og til at undersøge, om de gør det, de tror, de gør. Derfor er det hele tiden nødvendigt at evaluere det pædagogiske arbejde.

Arbejdet med omsorg og børnenes trivsel er hjertet i et godt læringsmiljø, og stadig det pædagogiske personales vigtigste opgave. En del af det arbejde er at sørge for, at børn føler sig knyttet til voksne og børn i deres dagtilbud.

I den nye læreplan er det understreget, at læring foregår hele dagen. Vi håber, at det fjerner enhver tvivl om, at alle ansattes kompetencer skal i spil i arbejdet med en styrket pædagogisk læreplan.

Mogens Bech Madsen
Sektorformand
Pædagogisk Sektor

Joan Lindskov
Sektornæstformand
Pædagogisk Sektor

De pædagogiske læreplaners succes

Da de pædagogiske læreplaner blev indført ved lov i 2004, modtog både ledere og medarbejdere dem med en vis skepsis. Arbejdet med pædagogiske læreplaner satte 2 modstridende reaktioner i gang. Den ene var 'det har vi altid gjort' og den anden 'det er noget helt nyt'. Begge udsagn var

problematiske, for sandheden lå midt i mellem.

Mange år senere, kan vi dog se, at arbejdet med de pædagogiske læreplaner har betydet noget for den faglige udvikling i dagtilbuddene.

De har betydet:

- at læring har fået en større opmærksomhed i dagtilbuddene
- flere faglige drøftelser i personalegrupperne
- styrket fokus på dokumentation
- synlighed af det pædagogiske arbejde.

De pædagogiske læreplaner trængte til et eftersyn

Evalueringer har vist, at både indholdet og anvendelsen af de pædagogiske læreplaner trængte til et eftersyn.

Nogle af manglerne og udfordringerne med læreplanerne fra 2004 er, at:

- der mangler fælles retning og forståelse – der eksisterer ikke et fælles pædagogisk grundlag eller fælles temabeskrivelser
- der er en tendens til at arbejde for isoleret med de enkelte temaer, fremfor at tænke læring bredt og på tværs

- dagtilbuddenes mål er ofte aktivitetsmål og ikke læringsmål
- læreplanen bliver ikke betragtet som et redskab i arbejdet med børn i udsatte positioner¹
- forældresamarbejdet handler mere om praktiske forhold og konkrete aktiviteter end om børns trivsel og læring

¹ Børn i udsatte positioner er i arbejdet med den pædagogiske læreplan de børn, der ved skolestart er i risiko for at mangle viden og færdigheder til at komme godt i gang med livet i skolen.

- mange steder bliver der ikke evalueret på det pædagogiske arbejde
- nogle steder er der en fejlagtig opfattelse af, at kun pædagogerne skal deltage i arbejdet med de pædagogiske læreplaner
- der er mange forskellige forståelser, af hvad læring er, og hvad de enkelte læreplanstemaer peger på af handlinger i personalegruppen
- manglende sammenhæng mellem dagtilbud, børnehaveklasse, SFO og fritidshjem.

En ny styrket pædagogisk læreplan

Undervisere, forskere, interessenter og praktikere formulerede i 2016 i fællesskab:

- Det pædagogiske grundlag² for dagtilbuddene. Her defineres og udfoldes centrale pædagogiske begreber, principper og værdier, som bør være styrende for dagtilbuddenes planlægning og udvikling af deres pædagogiske arbejde.
- 6 temabeskrivelser, som beskriver den konkrete tilrettelæggelse af læringsmiljøet med fokus på kultur, natur, personlig udvikling, social udvikling, krop og kommunikation.
- Brede pædagogiske læringsmål for dagtilbuddenes læringsmiljø.

Vi går fra pædagogiske læreplaner til en styrket pædagogisk læreplan, fordi der kun er én plan, som favner alle temaer, de brede pædagogiske læringsmål og det pædagogiske grundlag.

Ordet 'styrket' henviser til, at der til læreplanen er tilføjet et pædagogisk grundlag, læringsmål og mere udførlige beskrivelser af temaerne.

Læreplanen er ikke en manual, men alle dagtilbuds redskab til udvikling af det pædagogiske arbejde.

Stærke dagtilbud

En styrket pædagogisk læreplan er en del af en række initiativer, som skal bidrage til at øge kvaliteten i dagtilbuddene.

I kølvandet på udviklingen af den nye pædagogiske læreplan indgik regeringen den politiske aftale 'Stærke dagtilbud – alle børn skal med i fællesskabet'³ med DF, S og R. Udover at indeholde forslaget om, at den nye pædagogiske læreplan tilføjes til dagtilbudsloven, rummer 'Stærke dagtilbud' også 23 andre initiativer, som blandt andet har fokus på at implementere den nye pædagogiske læreplan og udvikle den pædagogiske kvalitet i dagtilbuddene, herunder kompetenceudviklingen.

² 'Master for en styrket pædagogisk læreplan. Pædagogisk grundlag og ramme for det videre arbejde med læreplanstemaer og få brede pædagogiske læringsmål'. Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling, juni 2016.

³ Aftale af 9. juni 2017. regeringen.dk søg 'Stærke dagtilbud'

Hvad er det nye i den styrkede pædagogiske læreplan?

Noget af det, der før var underforstået, er nu også skrevet ind i fortællingen, om hvordan vi arbejder med en pædagogisk læreplan i Danmark. Og så er der noget, der er helt nyt.

I aftalen om den styrkede læreplan, findes der flere eksempler på 'nyheder', som før var underforstået:

- Den styrkede pædagogiske læreplan er et redskab for personalet og ikke et afrapporteringsdokument til kommunen eller staten.
- Det pædagogiske læringsmiljø er hele dagen og er rammen for leg, rutine situationer, vokseninitierede aktiviteter, børneinitierede aktiviteter og børnenes spontane lege.
- Læringsforståelsen skal bygge på et bredt læringsbegreb, der skal understøtte børns kropslige, motoriske, sociale, følelsesmæssige og kognitive læring og dannelse.
- De brede læringsmål er retningsgivende og opstillet for den samlede aldersgruppe 0-5 år, fordi aftaleparterne har ønsket så få mål som muligt.
- Aftaleparterne er enige om, at læringsmiljøet for 0-2-årige børn i vuggestue og dagpleje er forskelligt fra læringsmiljøet for de 3-5-årige børn i børnehaven.

Det helt nye er

Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i det pædagogiske grundlag, som er beskrevet i Masteren⁴, 6 læreplanstemaer samt mål for børns trivsel, udvikling, læring og dannelse.

- Kommunalbestyrelsen skal ikke længere godkende læreplanen.
- Lederen af dagtilbuddet skal sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.
- Kravet om, at de enkelte dagtilbud lokalt skal opstille mål for børns læring indenfor hvert af de 6 temaer er ophævet.
- Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring.
- Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i det pædagogiske arbejde.
- Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan de ældste børns sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges i et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen, SFO eller fritidshjem.

- Den pædagogiske læreplan skal beskrive, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så deres trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.
- Staten og kommunen skal som udgangspunkt ikke pålægge dagtilbuddene tiltag, mål eller koncepter, der rækker ud over den pædagogiske læreplan.
- Dagtilbud i samarbejde med forældrene skal sikre børn en god overgang fra hjem til dagtilbud og mellem dagtilbud.

⁴ 'Master for en styrket pædagogisk læreplan. Pædagogisk grundlag og ramme for det videre arbejde med læreplanstemaer og få brede pædagogiske læringsmål'. Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling, juni 2016.

Eksempler på mål for læringsmiljøet

Pædagogiske læringsmål for 0-5-årige

Tema: Natur, udeliv og science

Læringsmiljøet⁵ understøtter, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som stimulerer og udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturtyper, naturfænomener og levende mekanismer samt en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.

Læringsmiljøet understøtter, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, og således får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag,

virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Tema: Kommunikation og sprog

Læringsmiljøet understøtter, at alle børn får mulighed for at udvikle sprog, der bidrager til, at de kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden. Læringsmiljøet understøtter, at alle børn gradvist udvikler sprog, så de opnår erfaringer med at sprogliggøre tanker, behov og idéer til brug i lærende, reflekterende kreative fællesskaber.

Om læringsmålene

Læringsmålene er skabt i 6 arbejdsgrupper i ministeriet, hvor praktikere og undervisere sammen har formu-

leret 2 læringsmål for hvert læreplanstema. Om læringsmålene ser helt sådan ud i ministeriets bekendtgørelse, er uvist, da den endnu ikke er offentliggjort.

Det er dog værd at hæfte sig ved, at:

- læringsmålene er ikke mål for det enkelte barns læring, men for hvordan læringsmiljøerne skal understøtte alle børns læring
- læringsmålene er ikke en tjekliste, som der kan vinges af på. Det er en konstant og fortsat proces, som hele tiden kan gøre os klogere på, hvad vi tilbyder børnene, og hvad de får ud af det.

⁵ Ordforklaring s. 10

Hvad er det nye i dagtilbudsloven?

Den nye dagtilbudslov indeholder meget nyt. Her nævnes kun det nye, som er mest relevant i forhold til arbejdet med en styrket pædagogisk læreplan.

§ 7 Formål for dagtilbud (før 1. juli 2018)

Børn i dagtilbud skal have et fysisk, psykisk og æstetisk børnemiljø, som fremmer deres trivsel, sundhed, udvikling og læring.

§ 8 Pædagogisk læreplan (før 1. juli 2018)

Der skal i alle dagtilbud udarbejdes en skriftlig pædagogisk læreplan for hele børnegruppe i alderen 0-2 år samt børnegruppen i alderen 3 år og frem til skolestart. Den pædagogiske

læreplan skal give rum for leg, læring og udvikling af børn i dagtilbud. Ved udarbejdelsen af den pædagogiske læreplan skal der tages hensyn til børnegruppens sammensætning.

Stk. 2. Den pædagogiske læreplan skal beskrive dagtilbuddets mål for børnenes læring indenfor følgende temaer:

- 1) Alsidig personlig udvikling
- 2) Sociale kompetencer
- 3) Sproglig udvikling
- 4) Krop og bevægelse
- 5) Naturen og naturfænomener
- 6) Kulturelle udtryksformer og værdier

Stk. 3. Den pædagogiske læreplan skal beskrive relevante pædagogiske metoder og aktiviteter, der iværksættes for at nå målene, og hvordan læreplanen evalueres.

Stk. 4. Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvilke relevante pædagogiske metoder, aktiviteter og eventuelle mål, der opstilles og iværksættes for børn med særlige behov.

Stk. 5. Det skal endvidere fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan arbejdet med et godt børnemiljø, jf. § 7, stk. 1, bliver en integreret del af det pædagogiske arbejde. Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.

Stk. 6. For dagplejen udarbejdes den pædagogiske læreplan samlet for alle dagplejehjem eller distrikter tilknyttet den kommunale dagpleje.

Ny § 7 Formål for dagtilbud (efter 1. juli 2018)

Dagtilbud skal fremme børns trivsel, læring og udvikling og dannelse gennem trygge og pædagogiske læringsmiljøer, hvor legen er grundlæggende, og hvor der tages udgangspunkt i et børneperspektiv.

Ny § 8 Pædagogisk læreplan (efter 1. juli 2018)

Der skal i alle dagtilbud udarbejdes en skriftlig pædagogisk læreplan for hele børnegruppen i alderen 0-2 år samt børnegruppen 3 år og frem til skolestart. Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et pædagogisk grundlag, 6 læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Stk. 2. Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud gennem hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.

Stk. 3. Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring. Herunder nysgerrighed, gåpåmod, selvværd, bevægelse m.v. indenfor og på tværs af følgende temaer:

- 1) Alsidig personlig udvikling
- 2) Social udvikling
- 3) Kommunikation og sprog
- 4) Krop, sanser og bevægelse
- 5) Natur, udeliv og science
- 6) Kultur, æstetik og fællesskab

Stk. 4. Den pædagogiske læreplan skal beskrive, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så deres trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.

Stk. 5. Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn, samt hvordan de ældste børns sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges i et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.

Stk. 6. Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet, skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer. Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.

Stk. 7. Den pædagogiske læreplan udgør rammen for det pædagogiske arbejde. Kommunalbestyrelsen skal sikre, at dagtilbuddene i relation til den pædagogiske opgave ledes alene med udgangspunkt i den pædagogiske læreplan og i overensstemmelse med den pædagogiske læreplans børnesyn og brede læringsforståelse.

Stk. 8. Børne- og socialministeren fastsætter nærmere regler om pædagogiske mål for, hvad det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet skal understøtte i forhold til børns læring, samt om indholdet i de enkelte læreplanstemaer.

Kort fortalt

Der er nogle emner og begreber, som ikke er nye i dagtilbuddene, men som er nye i lovgivningen om dagtilbud, og som vi derfor kort fortolker her.

Der er også emner, som ikke er nye, men som er med her, fordi de tillægges noget nyt eller uddybes i den nye lov. Flere af emnerne er også beskrevet i det pædagogiske grundlag⁶, som er en del af den styrkede pædagogiske læreplan.

Omsorg

Børn skal ikke kun lære noget i deres dagtilbud, de skal også trives. Omsorg er en del af det pædagogiske arbejde med læreplanen, og stadig personalets vigtigste opgave. Børn skal i deres dagtilbud have gode relationer til voksne og børn, og det er det pædagogiske personales ansvar, at det sker.

Omsorg er ikke bare noget de voksne giver børn. Nogle børn har brug for at lære at tage imod omsorg eller for at lære at yde omsorg for andre.

Børneperspektivet

Børnenes bidrag er væsentlige og vigtige elementer i det pædagogiske arbejde – både når der er tale om

planlagte aktiviteter, spontant opståede situationer, leg eller rutinesituationer. Det derfor vigtigt, at barnet føler sig set og forstået, og at barnet oplever, at det har en demokratisk stemme.

- lagttag det barnet gør, så du kan finde ud af, hvad der optager barnet.
- Følg op på det, der optager barnet, i din tilrettelæggelse af hverdagen.
- Forvent, at der er en mening med det, barnet gør eller kommunikerer.
- Gør aktiviteter overskuelige og meningsfulde for barnet.
- Se og mærk barnets omgivelser med barnets øjne og krop.
- Sæt dig ind i barnets følelser og mærk barnets verden.

Læring

Læring skal forstås bredt. Børn skal opleve kropslig, motorisk, social, følelsesmæssig og kognitiv læring og dannelse. Med andre ord, må børnene gerne lære at tælle til 10 eller 100, men de skal også lære, at livet er sjovt, når man er nysgerrig, kan slå kolbøtter, og når man ved, hvordan man er en god ven. Og vi skal, i vores iver for at lære børn mest muligt, huske at lægge mærke til, hvilken læring børnene selv efterspørger. Hvad er de optaget af, og hvad er de ikke optaget af samt hvorfor?

Børn lærer af børn, og de lærer også af os. Har de opdaget, at vi ikke kan lide fisk eller helst ikke er ude i regnvejre? Er vi opmærksomme på, hvor vi begrænser børns læring? At arbejde med børns læring kræver,

at vi hele tiden er meget opmærksomme på, hvordan vi støtter dem i deres udvikling. Vi er blevet gode til at sidde på vores hænder, når børn skal lære selv at komme i flyverdragten eller lære at pille et æg. Men hjælper vi dem på andre tidspunkter, hvor de ville lære mere af at få lov til at øve sig i at kunne selv? Kunne børnene have hjulpet hinanden i stedet?

Læringsmiljøet

Læringsmiljøet er de værdier, som vi bygger det pædagogiske arbejde på, og de tanker vi gør os, om hvad børnene skal have ud af legen, vokseninitierede aktiviteter, børneinitierede aktiviteter og spontane aktiviteter.

Det pædagogiske læringsmiljø er rammen for børns læring og trivsel og dermed ikke bare nogle få timer med pædagogiske aktiviteter om formiddagen. Det pædagogiske læringsmiljø er hele dagen og rammen for leg og rutinesituationer som bleksift og måltider, vokseninitierede aktiviteter m.v.

Et godt læringsmiljø kræver et godt fællesskab med gode og trygge voksen- og børnerelationer.

Et læringsmiljø kan opstå spontant omkring en regnorm. Med andre ord, er læringsmiljøet ikke et fysisk rum.

⁶ "Master for en styrket pædagogisk læreplan. Pædagogisk grundlag og ramme for det videre arbejde med læreplanstemaer og få brede pædagogiske læringsmål". Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling, juni 2016

Dukkebogen bliver først til en del af dagtilbuddets læringsmiljø:

- når de voksne, med udgangspunkt i børnenes perspektiv, har tænkt over, hvad det giver børnene at indrette kroge på en bestemt måde – hvad kan udforskes, hvordan pirres børnenes nysgerrighed, hvilke lege inviterer kroge til?
- når de voksne justerer sig i forhold til børnenes behov for at blive guidet i deres samspil og i legens udvikling
- når børnenes leg i dukkekroge skaber børnefællesskaber, udvikling, trivsel, dannelse og læring.

Legen

Før stod der i loven, at de pædagogiske læreplaner skulle give rum for leg. I den nye dagtilbudslov er det understreget, at legen er grundlæggende for børns trivsel, læring, udvikling og dannelse. I det pædagogiske grundlag, der hører til den pædagogiske læreplan, beskrives forskellige former for leg:

- Børns spontane og selvorganiserede leg, hvor de voksne har et ansvar for at have en opmærksomhed på, hvordan legefællesskaberne blandt børnene udvikler sig.
- Leg, som de voksne rammesætter, så alle børn er med og trives, prøver nye roller og leger med nogle andre børn end de plejer.
- Fri leg, hvor børnene passer sig selv, og hvor det pædagogiske personale først interesserer sig for legen, når der er én, der græder ... hører fortiden til. Børnenes leg fortæller os så meget om, hvordan de har det, og om hvor de er i deres udvikling. En viden som vi har brug for, når vi skal vurdere, hvad der skal til for at udfordre dem eller gøre dem trygge.

Dannelse

Dannelse er værdier og viden, som er forankret i barnets personlighed, og som barnet automatisk bruger, når det skal begå sig i verden. Dannelse sker i med- og modspil med andre, og i alle barnets vågne timer. Man kan ikke blive dannet på en øde ø.

I arbejdet med dannelse skal personalet i dagtilbuddet bidrage til:

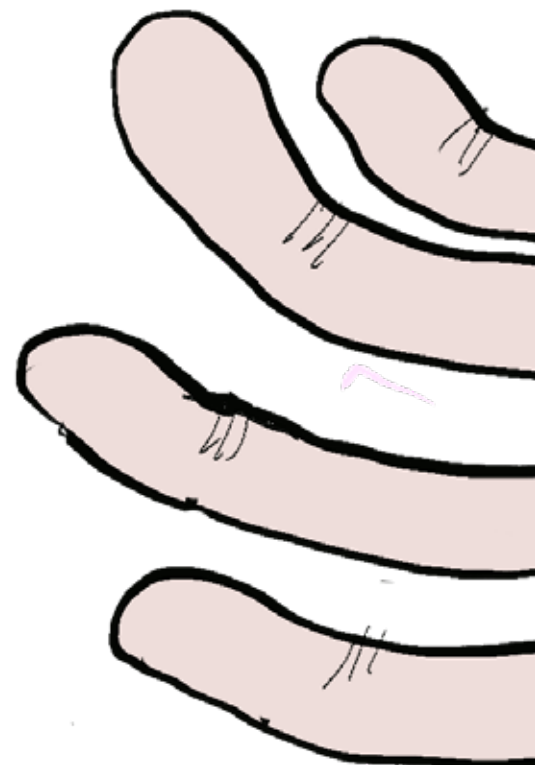
- at børn kan forstå de fælles værdier og normer, som er vigtige for fællesskabet
- at fremme børns følelse af at være en del af samfundet, naturen og kulturen
- at udvikle og anerkende børns kritiske tænkning og evne til at udtrykke kritik, så de kan bidrage til forandringer
- at børn anerkender og respekterer andre børn og voksne uanset forskelligheder.

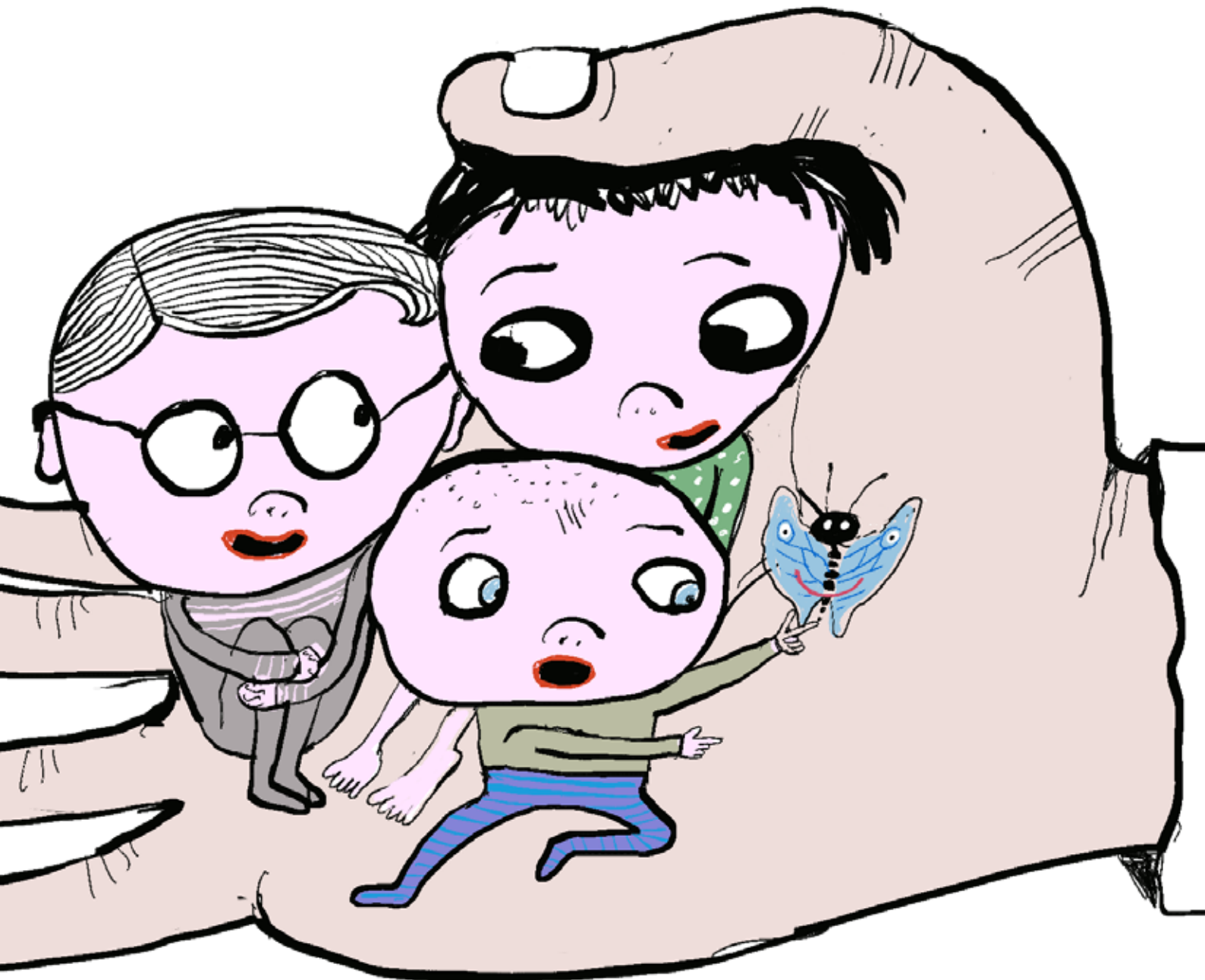
Evaluering

Evaluering er en daglig, ugentlig og månedlig tankerække, fordi vi hele tiden skal tænke over, hvad vi gør og hvorfor. Det kan være svært at se sig selv i handlinger, derfor skal evaluering både være noget man gør for sig selv, og noget man gør sammen med kollegerne.

Vær opmærksom på, at det er følsomt at blive observeret og kritiseret af sine kolleger. Men vær også opmærksom på, at børnene har brug for, at I som personalegruppe udvikler jer sammen. I er nødt til at kunne observere jer selv og hinanden, og I er nødt til at lære af jeres observationer, for at der sker en faglig udvikling i jeres dagtilbud.

Børn har altid lært rigtig mange ting, når de var i dagtilbud, men uden evaluering sker der ingen faglig udvikling i jeres dagtilbud. Og faglig udvikling er selve formålet med den pædagogiske læreplan. Læreplanen er kun til for at skærpe jeres opmærksomhed, på hvad børnene lærer, hvordan de trives og udvikler sig, og på det jeres egen rolle er i deres udvikling og trivsel.

Afrunding

Denne 'Værd at vide om den styrkede pædagogiske læreplan' vil blive opdateret og lagt på foa.dk, når vi har set den endelige lovtekst og bekendtgørelse.

Vi forventer ikke, at der bliver ændret i det udkast til lovteksten, som er præsenteret her, men vi har endnu ikke set bekendtgørelsen til loven, som indeholder den endelige beskrivelse af de 6 temaer og de tilhørende læringsmål.

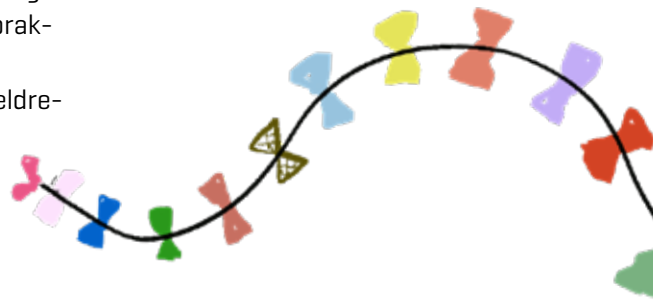
Når loven træder i kraft 1. juli 2018, skal der ikke straks laves en ny pædagogisk læreplan. Der er 2 år til at få realiseret de nye forventninger til jeres pædagogiske arbejde.

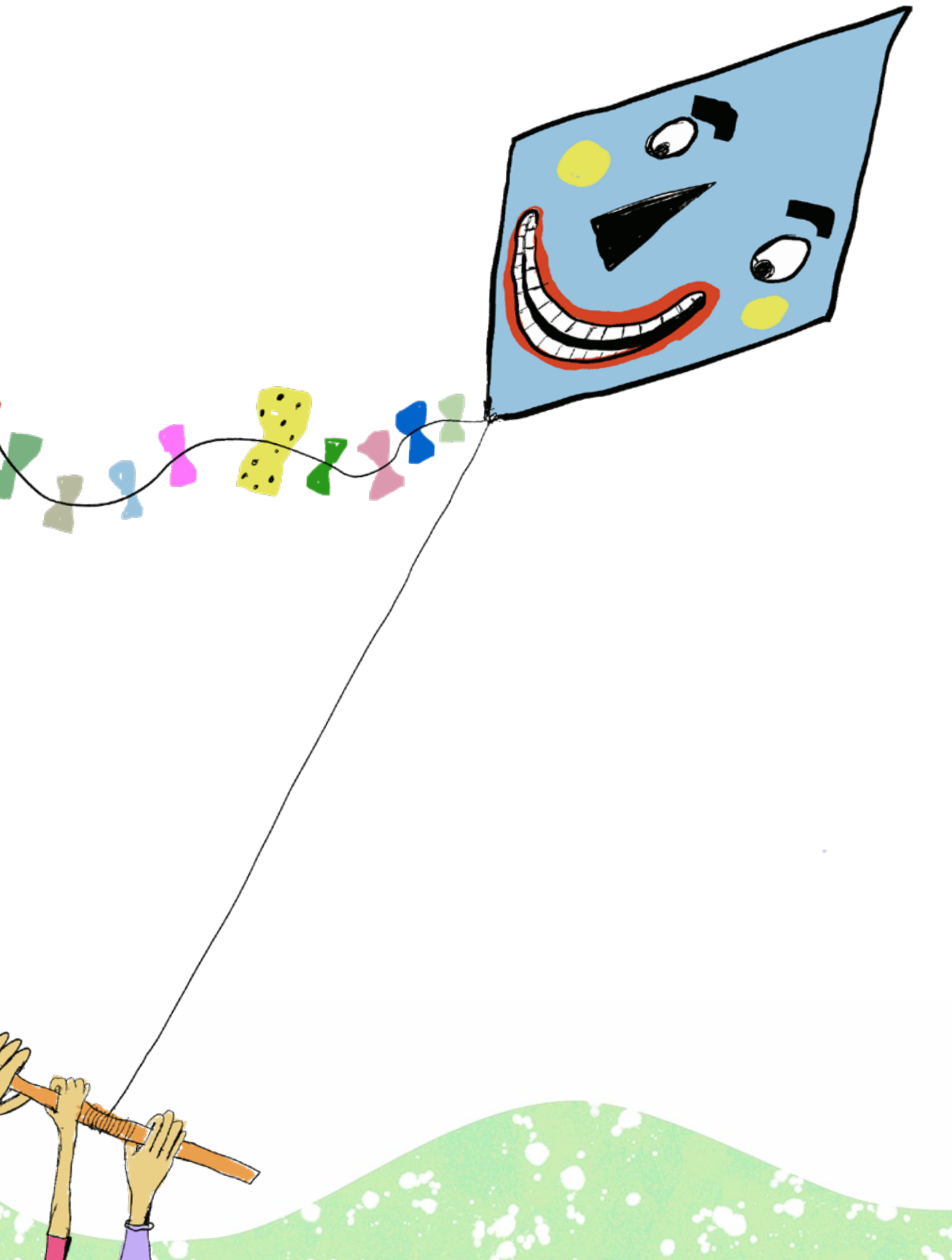
Endelig kommer der også god hjælp fra Børne- og Socialministeriet til at skabe forandringerne i det pædagogiske arbejde.

På EMU Dagtilbud vil man fra sommeren 2018 kunne finde en række materialer, som kan bruges til at komme godt i gang med den styrkede pædagogiske læreplan.

Man vil fx kunne finde:

- Dialogkort og en række små film om fx 'samspil og interaktioner' og 'evaluerende pædagogisk praksis'.
- Et redskab til at se nysgerrigt og kritisk på egen pædagogisk praksis – fx i forhold til det brede læringsbegreb, legen og forældresamarbejde.

Værd at vide

Om den styrkede pædagogiske læreplan

Alle dagtilbud i Danmark skal udarbejde en pædagogisk læreplan. Det er i virkeligheden ikke en plan, men snarere dagtilbuddets beskrivelse af, hvordan man som personale vil arbejde på at sikre en konstant udvikling af det pædagogiske arbejde i dagtilbuddet.

Selve loven om den pædagogiske læreplan beskriver, hvad der skal arbejdes med i dagtilbuddene. Fordi alle børn i danske dagtilbud skal møde de samme grundværdier og sikres den samme brede vifte af erfaringer og oplevelser i et udviklende fællesskab.

'Værd at vide om den styrkede pædagogiske læreplan' oplyser om, hvorfor regeringen lovgiver om læreplaner i dagtilbud, og om hvad det nye er i lovgivningen om den styrkede pædagogiske læreplan, som er gældende fra 1. juli 2018.

FOA

SAMMEN
GØR VI FORSKELLEN

Stauings Plads 1-3
1790 København V

Tlf. 46 97 26 26
foa.dk

Pædagogisk Sektor

FOA er Danmarks tredjestørste fagforening. Siden 1899 har vi kæmpet for bedre løn- og arbejdsforhold til vores medlemmer. Hovedopgaven er at indgå overenskomster, som sikrer en god løn og moderne, ordnede arbejdsvilkår. Det er FOA, der aftaler din løn, dine tillæg, din arbejdstid, din pension, dine barselsregler, dine ferieregler og dine muligheder for uddannelse. Vores opgave i FOA er også at sikre et stærkt fagligt fællesskab – og at udvikle din og vores faglighed på det pædagogiske område, så velfærden og gode arbejdspladser går hånd i hånd.